

Achterhoek Raad

Memo Lobby Noordtak Betuweroute – standpunt en chronologisch overzicht

Aan : Achterhoek Raad
Van : Achterhoek Board
Datum : 24 januari 2022
Agendapunt : 2 (bijlage 2.3)

LOBBYSTANDPUNT:

Standpunt 2021:

“Tot nu toe is er geen nut en noodzaak aangetoond voor het investeren in een noordelijke aftakking van de Betuwelijn. Op dit moment onderzoekt het Rijk vijf mogelijke tracés op gelijkwaardige wijze, mocht deze noodzaak er op lange termijn wel zijn. Een eventuele noordtak via de Achterhoek is voor ons geen optie. Kosten en negatieve effecten wegen niet op tegen de baten. Deze route zou volledig nieuw aangelegd moeten worden en snijdt dwars door natuurgebieden.”

Aanscherping standpunt 2022:

“De huidige uitlatingen over een noordelijke aftakking van de Betuweroute door de Achterhoek creëren veel onrust bij inwoners, die zien wij graag weggenomen. Een mogelijk nieuw tracé door de Achterhoek heeft grote gevolgen voor onze inwoners, onze natuur, voor onze kwaliteit van leven in de regio. Met de mogelijke komst van een Noordtak zet het Rijk een streep door één van de groenste en gelukkigste regio's van Nederland. Wij zijn dan ook fel tegen een dergelijk traject door de Achterhoek. Wanneer vanuit het wensdenken van de havens en de Randstad op de tekentafel een streep wordt gezet door één van de groenste en gelukkigste regio's van Nederland - zonder de Achterhoek überhaupt in planvorming te betrekken – dan staat dat mijlenver van een nieuwe bestuurscultuur.

CHRONOLOGISCH OVERZICHT:

2014 - 2020

De discussie over een noordelijke aftakking van de Betuwelijn kent een lange aanlooproute en een Goederenlijn Oost-Nederland (GON), later Goederenlijn Noordoost Europa (GNOE), komt in verschillende toekomstverkenningen aan de orde. Al eerder, in 2014 is vanuit het toenmalige kabinet uitgesproken dat er op de korte termijn geen nut en noodzaak is voor een investering in een noordelijke aftakking van de Betuwelijn. Wel start de overheid onderzoeken naar de mogelijke tracés. De Achterhoek heeft er mede voor gezorgd dat alle varianten van eventuele tracés die nu voorliggen gelijkwaardig worden onderzocht, mits de nut en noodzaak voor aanleg van een noordelijke aftakking van de Betuweroute is aangetoond. Daarbij is vanuit Landsdeel Oost een vijfde variant door Duitsland ingebracht. Provincie Gelderland en Overijssel wachten dit onderzoek af en nemen tot die tijd geen standpunt in.

December 2020

Namens de Achterhoek verkondigt Rens Steintjes stevig het lobbystandpunt (2021) in de Gelderlander. Hij benoemt de bezwaren waarom we dit als Achterhoek niet willen. Ook geeft hij aan dat de regio er bestuurlijk en ambtelijk bovenop zit.

Daarnaast heeft hij een oproep gedaan om ons als Achterhoek te laten horen.

<https://www.gelderlander.nl/doetinchem/rijden-volle-goederentreinen-straks-dwars-door-de-achterhoek-de-regio-heeft-niets-aan-de-noordtak~a2052cee/>

2020-2021:

Het onderwerp Noordtak van de Betuweroute is meermaals geagendeerd bij de Thematafel Mobiliteit, met terugkoppeling naar de Board. In 2021 is vanuit de Thematafel een projectgroep opgezet die nieuws en actualiteiten en het proces rond de Noordtak volgt. Daarnaast is structureel bij alle spoor overleggen waar wij ambtelijk en bestuurlijk aan deelnamen aangegeven dat het nader onderzoeken en uiteindelijk aantonen van nut en noodzaak, vereisten zijn voordat we kunnen overgaan op specifiekere (tracé)studies.

Januari 2021

Eind januari 2021 is de ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV 2040 naar de Kamer gestuurd. Het Toekomstbeeld OV is een visie hoe het openbaar vervoer in Nederland er rond 2040 uit moet zien. Het is gemaakt in een samenwerkingsverband tussen het Ministerie I&W, de Provincies, Vervoerregio's, ProRail en de vervoerbedrijven. Hierbij wordt een Goederenlijn Oost-Nederland (een keuze voor 1 van de 5 tracés) genoemd als een ontlasting voor de drukte op het spoor voor personenvervoer in de toekomst.

Januari – juli 2021:

Een aantal belangenverenigingen (vooral langs bestaande routes) pleit voor een route door de Achterhoek vanuit 'not in my backyard' overwegingen. In de media is op dergelijke berichtgeving steeds gereageerd vanuit de Achterhoek, waarbij het lobbystandpunt (2021) door Rens Steintjes krachtig is benoemd.

De status van de ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV2040 is vanwege het demissionaire kabinet/de formatieperiode onduidelijk. De nieuwe minister/staatssecretaris zal uiteindelijk het startschot moeten geven voor het onderzoek naar de 5 mogelijke tracés.

Juni – Juli 2021:

Contact en uitwisseling tussen Achterhoek en de gemeente Berkelland. De Noordtak is daar onderwerp van gesprek in de Raad en gemeente besluit een brief aan de minister en staatssecretaris te sturen overeenkomstig met het regiostandpunt over de Noordtak.

Augustus 2021:

Bespreking landelijke ontwikkelingen goederenvervoer en de lobby rondom Noordtak in de Achterhoek Board. Lobbystandpunt wordt bekrachtigd.

Oktober 2021:

De Havens Rotterdam en Amsterdam voeden de lobby voor de Noordtak variant: economisch gezien betekent het een kortere aanvoeroute richting Noord-Duitsland, Scandinavië en Oost-Europa. Ze gebruiken daarbij ook argumenten als verduurzaming en drukvermindering op reizigersspoor. Op 15 oktober 2021 nieuwsbericht in o.a. De Gelderlander dat Havenlobby een voorkeur heeft voor een Noordtak door de Achterhoek en dit graag in het regeerakkoord ziet. Hierop is vanuit de Achterhoek direct in De Gelderlander gereageerd vanuit ons lobbystandpunt 2021 via Rens Steintjes. Zie ook: <https://www.gelderlander.nl/doetinchem/volle-goederentreinen-dwars-door-de-achterhoek-zover-zijn-we-nog-lang-niet-de-havenlobby-maakt-een-hink-stap-sprong~aed17def/>

Oktober 2021:

Tijdens de spoortafel Oost op 28 oktober 2021 komt naar voren dat de stuurgroep van het Toekomstbeeld OV heeft ingestemd met een studie spoorGoederencorridor vanuit het (zuid)westen van Nederland richting NoordOost-Europa ('GNOE') en gestart wordt met een definitiefase, die naar verwachting zal lopen van oktober 2021 tot maart 2022. Dit om inzicht te krijgen in de problematiek, de nut en noodzaak en de diverse (en soms uiteenlopende) belangen van stakeholders. APPM start met stakeholders (havenbedrijven, grote gemeenten Randstad, spoormaatschappijen, belangenclubs). De regio's blijken achteraf niet uitgenodigd.

November 2021:

Tijdens de begrotingsbehandeling van het ministerie van I&W op 3 en 4 november is door Tweede Kamerlid De Groot (VVD) een vraag gesteld aan de staatssecretaris en een motie ingediend over de Noordtak: [35 925 XII 24](#). De Thematafel is hier door de lobbyadviseur van de Achterhoek na afloop over geïnformeerd. Met het oog op de antwoorden van de staatssecretaris en het bestaande lobbystandpunt is er op dat moment geen aandacht aan gegeven vanuit de Achterhoek.

Vraag De Groot (VVD): Een voorbeeld voor duurzaam spoor is de noordtak Betuweroute. Hoe kijkt de staatssecretaris tegen deze verbinding aan? Antwoord Staatssecretaris Van Weyenberg op vraag: *In de ontwikkelagenda van het Toekomstbeeld OV 2040 wordt de afwikkeling van goederentreinen naar Noordoost Europa gezien als een belangrijke opgave. Er is nader onderzoek gestart naar de omvang van het vraagstuk en de mogelijkheden om dit aan te pakken. De noordtak van de Betuweroute komt dan mogelijk in beeld als één van de routevarianten. Ook financieel zal er nog een opgave liggen, aangezien de keuze voor de routing van goederentreinen van Rotterdam naar Noordoost Europa naar verwachting een forse investering zal vragen.*

Reactie Staatssecretaris Van Weyenberg op motie:

"Eerst de motie op stuk nr. 24 van onder anderen de heer De Groot met een vraag over de noordtak van de Betuweroute. Ik heb daarbij één verzoek aan hem. In de motie staat: "te informeren in Q1". Maar er loopt nu al een onderzoek, waarnaar wordt gevraagd in de motie. Dat onderzoek moet natuurlijk ook wel z'n beslag hebben, want anders heb ik u eigenlijk weinig te melden, zeg ik via de voorzitter. Als ik het dus zo mag interpreteren dat ik dat doe in de MIRT-brief in het volgende najaar, als we die onderzoeksdingen hebben, dan neem ik dit daarin mee. Is dat werkbaar? Want ik heb niks om te melden. Ik zou het waarderen als u "Q3" in de motie zet, ook voor de geschiedschrijving. Ik zie de heer De Groot knikken, dus dan geef ik die motie oordeel Kamer."

November en december 2021:

Door de onrust die er ontstaat (havenlobby in de media, begrotingsbehandeling I&W) en de notie die wij nemen van het vooronderzoek door APPM, haakt de Achterhoek op eigen initiatief aan bij de laatste twee stakeholdersbijeenkomsten, te weten op 15 november 2021 en 14 december 2021. Wij hebben tijdens deze sessies onze kritiekpunten geuit, deze in een reactie verwerkt na de eerste sessie en daarnaast ambtelijk de verbreding gezocht met Regio Twente en de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. 23 december hebben wij met de drie regio's APPM (Ministerie IenW, provincies Gelderland en Overijssel) per brief onze zorgen, vragen en kritiekpunten gestuurd met het oog op de voorbereidende notitie van APPM. Hierop is nog geen reactie ontvangen.

Op basis van de ontwikkelingen bij APPM wordt het onderwerp Noordtak vanuit de Thematafel en lobby geagendeerd voor de eerstvolgende Boardvergadering in januari.

December 2021 – januari 2022:

Voor het kerstreces werd het proces rondom de Noordtak van de Betuweroute geagendeerd voor de vergadering van de Achterhoek Board. Tijdens het kerstreces speelt op social media (en opgepikt door Gelderlander) de aangenomen motie van De Groot c.s. van afgelopen november over de Noordtak op. Echter zonder het antwoord van de staatssecretaris op deze motie (zie boven).

Vanuit de projectgroep van de Thematafel en de Achterhoek Board werd een brief voorbereid richting het ministerie I&W om de motie en ontstane zorgen in de Achterhoek te koppelen aan de zorgen die er al zijn rondom het vooronderzoek van APPM en deze ontwikkelingen tijdens de Boardvergadering van 14 januari 2022 te bespreken.

Naar aanleiding van de Boardvergadering van 14 januari 2022 is de brief: *'Onrust en ongenoegen over uitlatingen Noordtak en onderzoek spoorgoederenvervoer'* diezelfde dag naar de minister en staatssecretaris verzonden.

.....